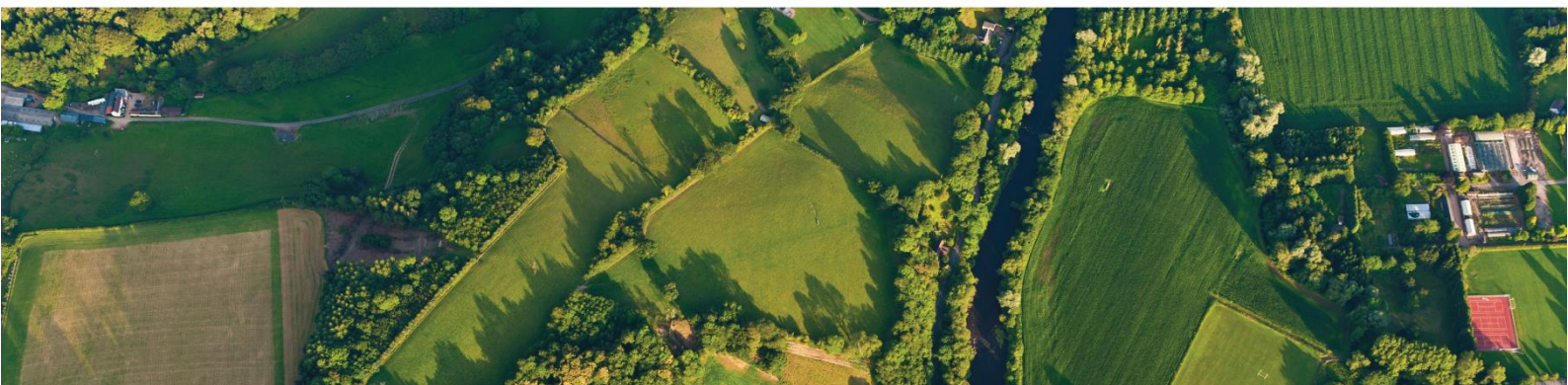

Transect-rapport 3495

**Raamsdonk, Burgemeester Moonshof (ong.)
Gemeente Geertruidenberg (NB)**

Een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven,
karterende en waarderende fase

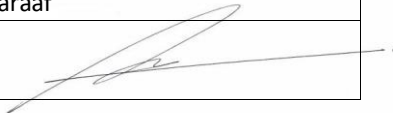
transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Colofon

Titel	Raamsdonk, Burgemeester Moonshof (ong.), gemeente Geertruidenberg (NB). Een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, karterende en waarderende fase.
Rapportnummer	Transect-rapport 3495
Auteurs	N. Magdelijns, M. Sonneveld
Versie	Concept, 1.1
Datum	13-07-2021
Projectnummer	21010063
Onderzoeksmelding	4958638100
Opdrachtgever	Bolton Renovatie Dhr. B. Bouwman Postbus 161 3443 JE Woerden
Uitvoerder	Transect b.v. Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Bevoegde overheid	Gemeente Geertruidenberg
Deskundige van de bevoegde overheid	Monumentenhuis Brabant
Goedkeuring door bevoegde overheid	Nog niet getoetst
Beheer en plaats documentatie	Transect b.v., Nieuwegein
Omslagafbeelding	Foto van het plangebied (07-06-2021)

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. A.A. Kerkhoven Senior KNA Archeoloog	13-07-2021	

ISSN: 2211-7067

© Transect b.v., Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In juli 2021 heeft Transect b.v. een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Burgemeester Moonshof te Raamsdonk (gemeente Geertruidenberg). De aanleiding voor het onderzoek is het voornemen om drie nieuwe woningen te realiseren. Het is de verwachting dat bij de bouw van de nieuwe woningen en de bijbehorende infrastructuur graafwerkzaamheden zullen plaatsvinden. Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Geertruidenberg maakt het plangebied deel uit van een zone met een hoge archeologische verwachting.

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek, karterende en waarderende fase (KNA 4.1, protocol 4003 Inventariserend veldonderzoek, proefsleuven). Het onderzoek had als doel om de archeologische verwachting te toetsen en aan te vullen door het opsporen en waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moest, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten.

Resultaten

In het plangebied zijn drie proefsleuven aangelegd van 10 bij 4 meter (120 m² in totaal). In de werkputten is het vlak aangelegd in de C-horizont van het dekzand. Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn zes archeologische grondsporen aangetroffen. De sporen bevonden zich in de top van het dekzand en bestaan uit greppels en kuilen. Er zijn geen vondsten aangetroffen. De greppels lijken perceelsgreppels te betreffen. De sporen dateren uit de Nieuwe Tijd. Eén kuil betreft mogelijk een oudere paalkuil. Dit spoor heeft verder geen context en is niet nader te dateren. De sporen kunnen beschouwd worden als vindplaats uit de Nieuwe Tijd. De bodemopbouw in het plangebied is grotendeels intact. De sporen zijn goed bewaard gebleven.

Conclusie en advies

Op basis van de bovenstaande resultaten en waardering kan gesteld worden dat het onderzoeksgebied in de Nieuwe Tijd in gebruik is geweest als landbouwgrond. Er zijn namelijk alleen sporen van landgebruik aangetroffen. De resten zijn vrij beperkt. Met de middelhoge waarderingsscore voor de fysieke kwaliteit en de lage score voor de inhoudelijke kwaliteit van de resten is geen sprake van een behoudenswaardige vindplaats in het onderzoeksgebied. Als zodanig wordt geadviseerd het plangebied archeologisch vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkelingen.

Bovenstaande vormt een advies. Op basis van het advies is het aan de bevoegde overheid (gemeente Geertruidenberg) een selectiebesluit uit te brengen.

Het proefsleuvenonderzoek betreft een steekproef. Wij attenderen erop, dat ondanks het uitgevoerde onderzoek bij grondwerkzaamheden alsnog archeologische resten kunnen worden aangetroffen. Hiervoor geldt vanuit de Erfgoedwet een wettelijke verplichting om archeologische resten te melden, voor zover buiten de verwachting uit het vooronderzoek en proefsleuvenonderzoek. Dit kan via de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) te Amersfoort, dan wel via de gemeente.

Inhoud

1. Aanleiding	6
2. Vooronderzoek	8
3. Doel en methodiek.....	10
4. Resultaten	12
5. Waardestelling	18
6. Conclusie en advies	20
Geraadpleegde bronnen.....	21
Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland	22
Bijlage 2. Puttenplan.....	23
Bijlage 3. Allesporenkaart.....	24
Bijlage 4. Vlaktekeningen	25
Bijlage 5. Sporen- en lagenlijst	28
Bijlage 6. Allesporenkaart geprojecteerd op het Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832	29
Bijlage 7. Beantwoording van onderzoeksvragen.....	30

1. Aanleiding

Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Geertruidenberg
Plaats	Raamsdonk
Toponiem	Burgemeester Moonshof (ong.)
Kaartblad	44G
Perceelnummer(s)	RDK02 – G – 3459 (deels), 3504 en 3506
X-,Y-Coördinaten	121.844 / 411.348
Oppervlakte plangebied	1.850 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	1.200 m ²
Huidig grondgebruik	Braakliggend

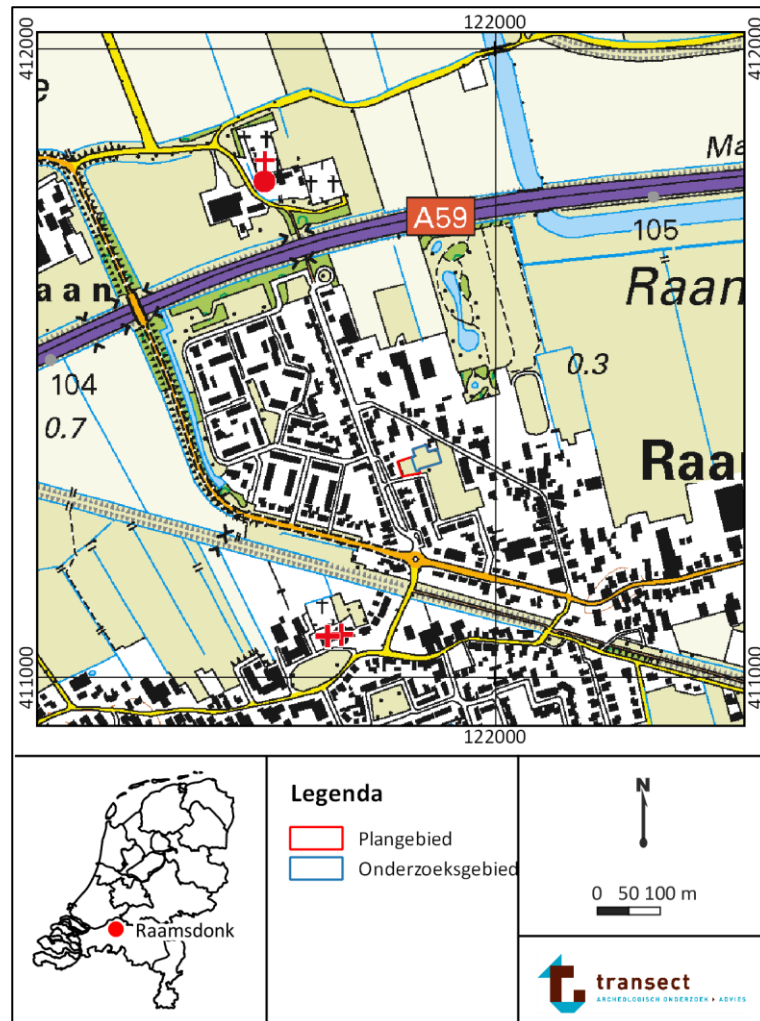
In juli 2021 heeft Transect b.v. een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Burgemeester Moonshof te Raamsdonk (gemeente Geertruidenberg; figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is het voornemen om drie nieuwe woningen te realiseren. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 1.850 m² en ligt momenteel braak. Ten tijde van het schrijven van dit rapport waren nog geen concrete bouwplannen beschikbaar. De percelen moeten nog als bouwkaavel verkocht worden. Een inrichtingsschets is wel voorhanden (figuur 2). Het is wel de verwachting dat bij de bouw van de nieuwe woningen en de bijbehorende infrastructuur graafwerkzaamheden zullen plaatsvinden.

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Geertruidenberg maakt het plangebied deel uit van een zone met een hoge archeologische verwachting. In het bestemmingsplan *Parapluplan Archeologie* (2020) heeft het westelijke deel van het plangebied geen archeologische verwachting. Hier heeft in 2009 al een archeologisch onderzoek plaatsgevonden, waarna het plangebied vrijgegeven is. Voor het overige deel van het plangebied, het onderzoeksgebied, geldt een Waarde – Archeologie 4. Dit houdt in dat archeologisch onderzoek verplicht is bij bodemingrepen dieper dan 50 centimeter beneden maaiveld en groter dan 100 m². Het onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van circa 1200 m².

In december 2020 is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in het onderzoeksgebied (Rap 2021; Transect-rapport 3121). Hieruit bleek dat het onderzoeksgebied een hoge verwachting heeft op archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum B tot en met de Nieuwe Tijd. Onder een moderne bouwvoor is een oud bouwlanddek aanwezig. Hieronder is vanaf een diepte van 70-100 cm -Mv (circa 0,2-0,4 meter +NAP) dekzand aanwezig. In de top van dit dekzand is in het noordelijk deel van het plangebied een intacte BC-horizont aangetroffen. In het oostelijk deel is een intacte B-horizont aangetroffen. Dit betekent dat de bodemopbouw daar intact is. In het overige deel van het onderzoeksgebied zijn in de top van het dekzand roodbruine en bruinigrijze zandbrokken aangetroffen, hetgeen duidt op verploeging van het oorspronkelijke podzolprofiel. In hoeverre de top hier aangetast is, is niet geheel duidelijk.

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek, karterende en waarderende fase (KNA 4.1, protocol 4003 Inventariserend veldonderzoek, proefsleuven). Het onderzoek had als doel om de archeologische verwachting te toetsen en aan te vullen door het opsporen en waarden van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen van de bevoegde overheid (vastgelegd in het Programma van Eisen; Scheeringa 2021) en de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1). Dit rapport beschrijft de resultaten van het onderzoek.

Figuur 1. Topografische kaart met de locatie van het plangebied.

Figuur 2. Inrichtingsschets van de toekomstige situatie in het plangebied. Bron: NieuwBlauw Architectuur.

2. Vooronderzoek

Eerder uitgevoerd onderzoek	
Bureau- en booronderzoek, verkennende fase	
Uitvoerder	Transect b.v.
Uitvoeringsperiode	2021
Uitvoeringsmethode	Bureauonderzoek, boringen
Rapportage	Rap, J., 2021. <i>Raamsdonk, Burgemeester Moonshof. Een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek, verkennende fase</i> . Nieuwegein (Transect-rapport 3121).
Onderzoeksmeldingsnummer	4931097100
Vondsten/monsters/documentatie	Digitaal: E-depot, Archis3 Vondstdocumentatie: geen vondsten

2.1 Landschap

Het plangebied ligt op de overgang van het Zuid-Nederlands zandgebied naar het Midden-Nederlandse rivierengebied. In het plangebied liggen dekzandwelvingen met een oud-bouwlanddek (geomorfologische kaartcode 3L51yc). Op basis van het Actueel Hoogtebestand Nederland ligt het maaiveld in het plangebied op circa 1,0-1,6 m +NAP (AHN3, bron: ahn.nl). Daarbij is centraal in het plangebied een laagte zichtbaar waar het maaiveld 1,0-1,2 m +NAP bedraagt. Aan de west- en oostzijde van het plangebied loopt het maaiveld geleidelijk op tot circa 1,6 m +NAP.

De bodem in het onderzoeksgebied bestaat uit een moderne bouwvoor met daaronder een oud-bouwlanddek. Hieronder ligt dekzand. In de top van dit dekzand is in het noordelijk deel van het plangebied een intacte BC-horizont aanwezig. In het oostelijk deel is een intacte B-horizont aangetroffen. In het overige deel van het onderzoeksgebied zijn in de top van het dekzand roodbruine en bruingrijze zandbrokken gevonden, hetgeen duidt op verploeging van het oorspronkelijke podzolprofiel.

2.2 Archeologische en historische situatie

Het onderzoeksgebied ligt vlak ten zuiden van het historische lint van Raamsdonk. De eerste vermelding van het dorp stamt uit 1253. Tijdens de Sint-Elisabethsvloed van 1421 is het oorspronkelijke dorp grotendeels weggevaagd. Hierna werd het dorp circa 500-600 meter zuidelijker op de huidige locatie opnieuw opgebouwd.

Op historisch kaartmateriaal is geen bebouwing binnen het onderzoeksgebied zichtbaar. Wel zijn in de 19^e eeuw sloten en greppels aanwezig die later gedempt zijn. Gedurende de jaren '50 van de 20^e eeuw is het noordelijk deel van het onderzoeksgebied in gebruik als boomgaard.

In de directe omgeving van het onderzoeksgebied zijn nog geen vindplaatsen bekend. In het westelijk deel van het plangebied zijn in 2008 en 2009 een bureau- en booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Uit het booronderzoek bleek dat een intacte podzolbodem aanwezig was onder een oud bouwlanddek. Na het proefsleuvenonderzoek is dit gedeelte van het plangebied vrijgegeven vanwege het uitblijven van behoudenswaardige archeologische resten. In twee andere onderzoeken in de directe omgeving van het onderzoeksgebied zijn tevens geen archeologische resten aangetroffen.

2.3 Verkennend booronderzoek

Uit het vooronderzoek bleek dat het onderzoeksgebied een hoge verwachting heeft op archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum B tot en met de Nieuwe Tijd. Onder een moderne bouwvoor is een oud bouwlanddek aanwezig. Hieronder is vanaf een diepte van 70-100 centimeter beneden maaiveld (circa 0,2-0,4 meter boven NAP) dekzand aanwezig. In de top van dit dekzand is in het noordelijk deel van het plangebied een intacte BC-horizont aangetroffen. In het oostelijk deel is een intacte B-horizont aangetroffen. Dit betekent dat de bodemopbouw aldaar intact is. In het overige deel van het onderzoeksgebied zijn in de top van het dekzand roodbruine en bruinigrijze zandbrokken aangetroffen, hetgeen duidt op verploeging van het oorspronkelijke podzolprofiel. In hoeverre de top hier aangetast is, is niet geheel duidelijk.

2.4 Gespecificeerde archeologische verwachting

Het onderzoeksgebied heeft op basis van het vooronderzoek een hoge verwachting op archeologische resten uit de periode Laat-Paleolithicum – Nieuwe Tijd. De verwachting is gericht op archeologische lagen, vondststrooiingen en grondsporen, met een gemiddelde spoordichtheid.

Uit de periode Laat-Paleolithicum – Neolithicum kunnen basiskampen en zogenaamde extractiekampen, seizoensgebonden plekken waar jagers/verzamelaars gedurende een korte tijd verbleven, worden verwacht. Dergelijke plekken kenmerken zich door een strooiing van bewerkt vuursteen en (eventueel) haardkuilen. Uit de periode Neolithicum – Late Middeleeuwen moet rekening worden gehouden met sporen van landgebruik en nederzettingsterreinen, die voor een belangrijk deel uit grondsporen bestaan. Deze kunnen, zeker voor wat betreft de Late Bronstijd tot en met Middeleeuwen, vondstarm zijn. Nederzettingsterreinen kunnen zich onder andere kenmerken door erfstructuren, bestaande uit huisplattegronden, bijgebouwen (zoals spiekers), erfgreppels, omheiningen (staken- en palenrijen), waterputten en kuilen. Uit de periode Bronstijd – Vroege Middeleeuwen kunnen bovendien grafvelden in de vorm van urnenvelden en inhumatiegraven worden verwacht. Uit de Nieuwe Tijd worden sporen van landgebruik verwacht, zoals greppels en verkavelingsstructuren.

Het archeologisch niveau wordt verwacht in de top van het dekzand, onder een oud bouwlanddek; vanaf 70-100 centimeter beneden maaiveld (circa 0,2-0,4 meter boven NAP).

3. Doel en methodiek

3.1 Doel

Het doel van het proefsleuvenonderzoek is het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten.

Als zodanig dient de vraagstelling te worden beantwoord of binnen de grenzen van het onderzoeksgebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn en zo ja, of deze behoudenswaardig zijn en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is. Voor de deelvragen en de beantwoording hiervan, zie bijlage 7.

3.2 Methodiek

Het proefsleuvenonderzoek is op 7 juni 2021 uitgevoerd door Matthijs Sonneveld (KNA archeoloog BA) en Sophie van Bavel (Archeoloog BA), onder leiding van André Kerkhoven (Senior KNA archeoloog). Op het moment van het veldonderzoek bestond het onderzoeksgebied uit braakliggend terrein. In het onderzoeksgebied zijn drie proefsleuven aangelegd van 10 bij 4 meter (120 m² in totaal). Er is gestart met de meest oostelijke proefsleuf (werkput 1). Vervolgens is de meest noordelijke proefsleuf aangelegd (werkput 2) en tenslotte de meest westelijke proefsleuf (werkput 3). Omdat in het uiterste westen van werkput 3 een kabel werd aangetroffen, is de werkput enigszins naar het oosten toe verlegd.

In elke werkput is laagsgewijs verdiept en is één vlak gedocumenteerd in de top van de C-horizont van het dekzand, op het niveau waar grondsporen zichtbaar werden. Dit vlak is aangelegd op een diepte van circa 0,7-1,1 m -Mv (0,05-0,17 m +NAP).

Tijdens de aanleg van de proefsleuven zijn de vlakken en putwanden geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische lagen, sporen, vondsten c.q. vondstconcentraties en eventuele structuren. Hierbij is ook een metaaldetector ingezet. Alle metingen zijn verricht met een dGPS.

Op één greppel na zijn alle antropogene sporen gecoupeerd en gedocumenteerd. In elke werkput is één profielkolom afgestoken en gedocumenteerd om inzicht te krijgen in de landschapsgenese en (post)depositionele processen. In werkput 3 is een tweede profielkolom gedocumenteerd, omdat de bodem er iets bruiner uitzag. Ook is een grijzer laagje aangetroffen. Hier is een klein kijkgat gemaakt om de herkomst te achterhalen.

Figuur 3. Overzichtsfoto van het onderzoeksgebied.

4. Resultaten

4.1 Bodemopbouw

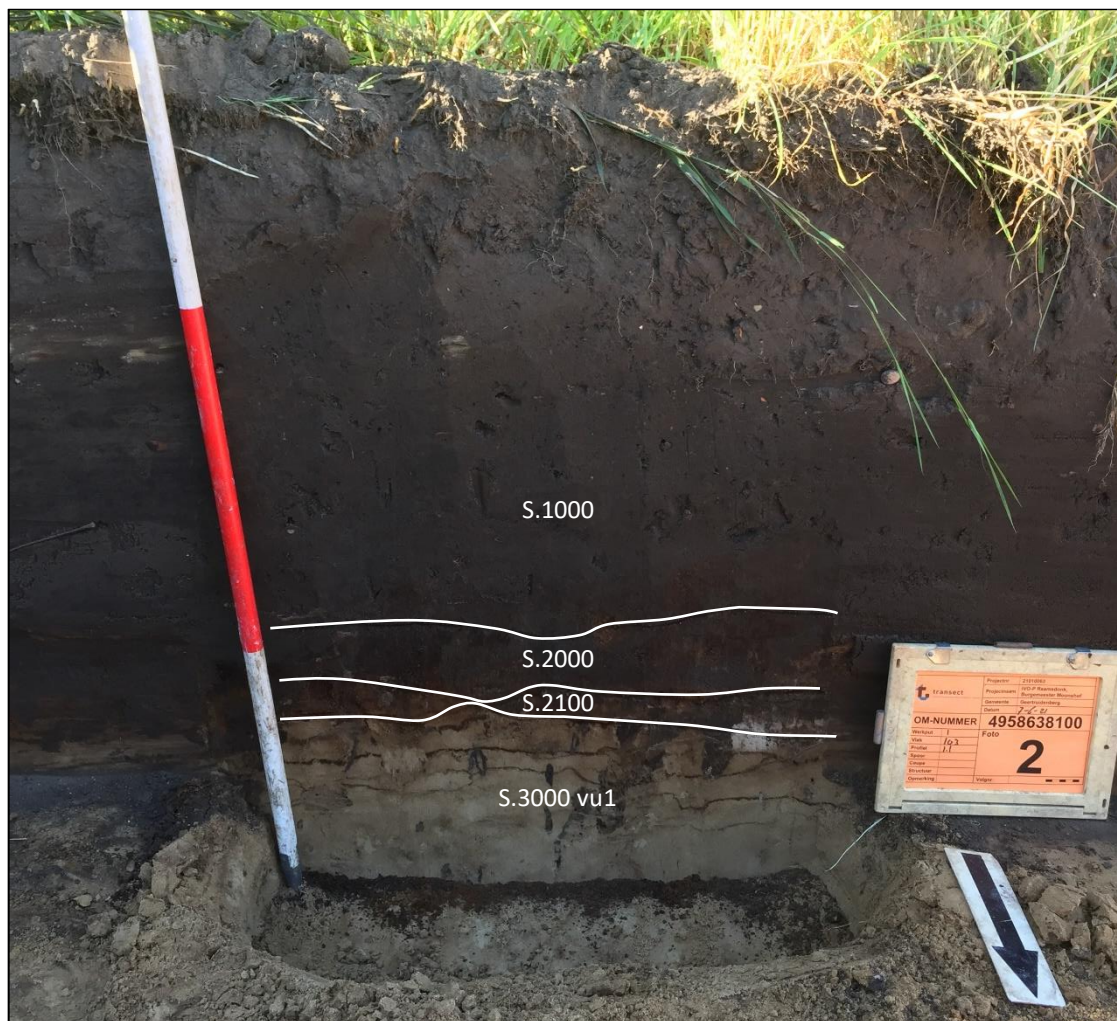
De bodem in het onderzoeksgebied bestaat uit een moderne bouwvoor met daaronder een geroerd oud bouwlanddek. Hieronder is een BC-horizont aanwezig en daaronder de C-horizont van het dekzand. Niet alle lagen zijn in elk profiel aanwezig.

De bouwvoor heeft een bruingrijze kleur en bestaat uit zwak siltig, fijn zand (S.1000). De bouwvoor is humushoudend en bevat bouwpuin. De bouwvoor varieert in dikte van 55-75 cm.

Onder de bouwvoor is een (restant van een) oud bouwlanddek aanwezig (S.2000). Dit bouwlanddek is geroerd en heeft een donkerbruingrijze kleur. Het bouwlanddek bestaat uit zwak siltig, fijn, goed gesorteerd zand. Het bouwlanddek is alleen waargenomen in profielen 1.1 (figuur 4) en 3.2 en heeft een dikte van 10 tot 22 cm.

De top van de natuurlijke ondergrond is S.2100. Dit is een bruine laag bestaande uit zwak siltig, fijn, goed gesorteerd zand. Het betreft een BC-horizont. In werkputten 1 en 3 bevindt de top van deze laag zich op circa 76-92 cm -Mv (ca. 0,20-0,33 m +NAP). In werkput 2 was deze laag niet aanwezig.

Onder de BC-horizont is de C-horizont aanwezig (S.3000). Deze bestaat in werkputten 1, 2 en het westen van werkput 3 uit lichtgeel, matig siltig, matig fijn, vlekkelig zand (vulling 1). De top van de C-horizont ligt op circa 90-104 cm -Mv (ca. 0,1-0,2 m +NAP). In werkput 2 zijn slechts de bouwvoor en de C-horizont aanwezig. Deze ligt hier op circa 53 cm -Mv (ca. 0,35 m +NAP). In het oosten van werkput 3 is de bodem iets bruiner. De C-horizont is hier lichtbruingeel van kleur (S.3000 vulling 2). Dit komt waarschijnlijk doordat het hier iets lager ligt en natter is geweest. De top van deze laag is aangetroffen op circa 90-94 cm -Mv (ca. 0,06-0,1 m +NAP). Ook is er een grijzer laagje aangetroffen in het dekzand (S.3000 vulling 3). Door het maken van een klein kijkgat bleek dat het een boomval is geweest. De laag is namelijk zeer grillig en heeft een kern van waaruit het naar alle kanten schuin wegloopt. Hieronder is licht grijswit zand aanwezig dat matig goed gesorteerd is (S.3000 vulling 4).

Figuur 4. Profiel 1.1 van werkput 1.

Figuur 5. Profiel 3.2 van werkput 3.

4.2 Sporen en structuren

Er zijn in totaal zeven spoornummers toegekend. Eén hiervan (S.5) bleek na het couperen natuurlijk te zijn. Dit spoor is daarom vervallen. Zie tabel 1 voor een overzicht van het aantal sporen per spooraard, bijlage 3 voor de allesporenkaart en bijlage 4 voor de vlaktekeningen. In bijlage 5 is een sporen- en lagenlijst opgenomen, inclusief lithologische beschrijvingen van de sporen (en lagen).

Tabel 1. Aantal sporen per spooraard.

Spooraard	Aantal (N)
Greppel – GR	4
Kuil – KL	2
Natuurlijk spoor – NAT	1
<i>Totaal</i>	7

Greppels

In het onderzoeksgebied zijn vier greppels aangetroffen (S.1, S.2, S.4 en S.6), verspreid over de werkputten (figuren 6-8). Deze hebben allen een bruinigrijze kleur en bestaan uit zwak siltig tot matig siltig zand. Greppel S.1 is vrij ondiep in vergelijking met de andere greppels (20 cm tegenover 40-45 cm). De greppels hebben allemaal een noord-zuid oriëntatie. In greppel S.1 zijn brokjes machinale baksteen en een fragment van een recente dakpan aangetroffen (figuur 6). De greppels lijken perceelsgrenzen te betreffen. De greppel in werkput 3 komt redelijk overeen met een perceelsgreppel op het Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832 (bijlage 6).

Kuilen

Er zijn twee kuilen aangetroffen. De kuil in werkput 2 (S.3) is erg onregelmatig en heeft een bruingrijze kleur. Deze kuil is 16 cm diep. De kuil in werkput 3 (S.7) heeft een lichtgrijze kleur en heeft een diepte van 22 cm (figuur 9). Mogelijk betreft het een oudere paalkuil. Echter ligt deze kuil volledig geïsoleerd en maakt deze geen deel uit van een structuur.

Conservering en datering van sporen

De sporen zijn goed bewaard gebleven en hebben scherpe spoorcontouren, behalve S.7. Het lijkt met name sporen van landgebruik te betreffen. Op basis hiervan, en de brokjes baksteen en dakpan in S.1, dateren de sporen uit de Nieuwe Tijd. De kuil S.7 lijkt op basis van het spoorcontour ouder te zijn. Echter heeft dit spoor verder geen context en is het niet nader te dateren.

Figuur 6. Vlakfoto van werkput 1 met daarin greppels S.1 en S.2, genomen vanuit het westen.

Figuur 7. Vlakfoto van werkput 3 met daarin greppel S.6 en kuil S.7, genomen vanuit het westen.

Figuur 8. Coupefoto van greppel S.4 in werkput 2.

Figuur 9. Coupefoto van kuil S.7 in werkput 3.

4.3 Vondsten

Er zijn geen vondsten aangetroffen.

4.4 Monsters

De veldwerkleider heeft geen aanleiding gezien tot het nemen van (grond)monsters.

5. Waardestelling

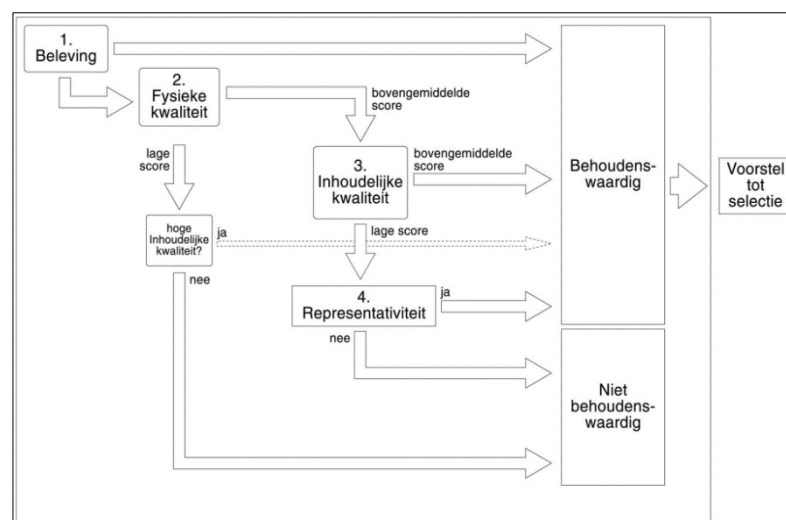
Archeologische vindplaatsen worden gewaardeerd conform de BRL4000 / KNA-protocol 4003, specificatie VS06 Waarderen en bijlage IV van de KNA 4.1. Vindplaatsen worden gewaardeerd op drie waarden (beleving, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit) en daarbinnen op waarderingscriteria (tabel 3). Op ieder van de in totaal acht waarderingscriteria kan minimaal 1 en maximaal 3 worden gescoord.

Bij de waardering wordt eerst nagegaan of vindplaatsen vanwege hun belevingswaarde, op basis van hun schoonheid of herinneringswaarde, als behoudenswaardig aangemerkt kunnen worden (figuur 12). De vindplaatsen worden vervolgens op hun fysieke kwaliteit beoordeeld. Een vindplaats is in principe behoudenswaardig, indien de criteria gaafheid en conservering samen bovengemiddeld (vijf of zes punten) scoren. De beoordeling van de fysieke kwaliteit is gerelateerd aan de archeoregio waarin de vindplaats zich bevindt.

Bij een middelmatige tot lage score (vier punten of minder), wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bepalen of een vindplaats toch behoudenswaardig is. Indien te verwachten is dat op een van de inhoudelijke criteria 'hoog' wordt gescoord, wordt de vindplaats ook in principe behoudenswaardig geacht. Dit 'vangnet' heeft tot doel er voor te zorgen dat terreinen die van beperkte fysieke kwaliteit zijn, maar desondanks inhoudelijk van groot belang, uit de beoordeling vallen.

Vindplaatsen die op grond van hun fysieke kwaliteit als in principe behoudenswaardig zijn aangemerkt, worden vervolgens gewaardeerd op hun inhoudelijke kwaliteit.

- Eerst vindt een afweging plaats op de eerste drie inhoudelijke kwaliteitscriteria; zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde. Bij een bovengemiddelde score van zeven punten of meer wordt het monument als behoudenswaardig aangemerkt.
- Na deze weging wordt bij vindplaatsen met een lagere inhoudelijke waardering (minder dan zeven punten) nagegaan of het criterium representativiteit van toepassing is. Zo ja, dan wordt een voorstel gedaan voor een als behoudenswaardig aan te merken steekproef per categorie.
- De overige vindplaatsen zijn niet behoudenswaardig.

Figuur 10. Waarderingscriteria (bron: www.sikb.nl).

Waardestelling

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn zes archeologische grondsporen aangetroffen. Er zijn geen vondsten aangetroffen. De sporen bevonden zich in de top van het dekzand en bestaan uit greppels en kuilen. De greppels lijken perceelsgreppels te betreffen. De sporen dateren uit de Nieuwe Tijd. Eén kuil betreft mogelijk een oudere paalkuil. Dit spoor heeft verder geen context en is niet nader te dateren. De sporen kunnen beschouwd worden als vindplaats uit de Nieuwe Tijd.

Beleving

Voor wat betreft beleving kan de vindplaats niet gescoord worden, omdat deze niet bovengronds zichtbaar is of kan worden.

Fysieke kwaliteit

De vindplaats scoort voor wat betreft de fysieke kwaliteit middelhoog met vier punten. De bodemopbouw in het plangebied is gedeeltelijk intact. In een groot deel van het plangebied is een BC-horizont waargenomen, behalve in werkput 2. De sporen zijn goed bewaard gebleven. Er zijn geen vondsten aangetroffen. Op basis van fysieke kwaliteit zou de vindplaats dus als potentieel behoudenswaardig kunnen worden aangemerkt (vier uit zes punten in tabel 3).

Inhoudelijke kwaliteit

Inhoudelijk scoren de aangetroffen resten laag met drie punten. Er zijn geen structuren aangetroffen en de sporen betreffen sporen van landgebruik, waaronder perceelsgreppels, uit de Nieuwe Tijd. De sporen geven weinig nieuwe informatie over het gebruik van het plangebied.

Tabel 2. Waardestelling.

Waarden	Criteria	Score - hoog	Score - middelhoog	Score - laag
Beleving	Schoonheid	n.v.t.		
	Herinneringswaarde	n.v.t.		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid		2	
	Conservering		2	
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid			1
	Informatiewaarde			1
	Ensemblewaarde			1
	Representativiteit	nee		

6. Conclusie en advies¹

Conclusie

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn zes archeologische grondsporen aangetroffen. De sporen bevonden zich in de top van het dekzand en bestaan uit greppels en kuilen; sporen van landgebruik. Er zijn geen vondsten aangetroffen. De greppels lijken perceelsgreppels te betreffen. De sporen dateren uit de Nieuwe Tijd. Eén kuil betreft mogelijk een oudere paalkuil. Dit spoor heeft verder geen context en is niet nader te dateren. De sporen kunnen beschouwd worden als vindplaats uit de Nieuwe Tijd. De bodemopbouw in het plangebied is grotendeels intact. De sporen zijn goed bewaard gebleven.

Op basis van de bovenstaande resultaten en waardering kan gesteld worden dat het onderzoeksgebied in de Nieuwe Tijd in gebruik is geweest als landbouwgrond. De resten zijn vrij beperkt. Met de middelhoge waarderingsscore voor de fysieke kwaliteit en de lage score voor de inhoudelijke kwaliteit van de resten is geen sprake van een behoudenswaardige vindplaats in het onderzoeksgebied.

Advies

Het selectieadvies omvat de volgende mogelijkheden: (1) het vrijgeven van het plangebied; (2) het behoud in situ van vindplaatsen (fysiek beschermen); of (3) het behoud ex situ van vindplaatsen (definitief opgraven). Het selectieadvies wordt voorgelegd aan de bevoegde overheid, die uiteindelijk een selectiebesluit moet nemen.

In het onderzoeksgebied bestaat het voornemen om drie woningen te realiseren. Uit het proefsleuvenonderzoek is gebleken dat er geen sprake is van een behoudenswaardige vindplaats in het onderzoeksgebied. Als zodanig wordt geadviseerd het plangebied archeologisch vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkelingen.

Bovenstaande vormt een advies. Op basis van het advies is het aan de bevoegde overheid (gemeente Geertruidenberg) een selectiebesluit uit te brengen.

Het proefsleuvenonderzoek betreft een steekproef. Wij attenderen erop, dat ondanks het uitgevoerde onderzoek bij grondwerkzaamheden alsnog archeologische resten kunnen worden aangetroffen. Hiervoor geldt vanuit de Erfgoedwet een wettelijke verplichting om archeologische resten te melden, voor zover buiten de verwachting uit het vooronderzoek en proefsleuvenonderzoek. Dit kan via de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) te Amersfoort, dan wel via de gemeente.

¹ De antwoorden van de onderzoeksvragen zijn in bijlage 7 opgenomen.

Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden

- Archeologisch Informatie Systeem III (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2016.
- www.sikb.nl
- www.topotijdreis.nl
- www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl
- www.ahn.nl

Literatuur

- Rap, J., 2021. *Raamsdonk, Burgemeester Moonshof. Een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek, verkennende fase*, Nieuwegein (Transect-rapport 3121).
- Scheeringa, D., 2021. *Programma van Eisen. Raamsdonk, Burgemeester Moonshof. Een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, karterende en waarderende fase*, Nieuwegein (Transect-PvE 20210201).

Figuren- en tabellenlijst

Figuur 1. Topografische kaart met de locatie van het plangebied.	7
Figuur 2. Inrichtingsschets van de toekomstige situatie in het plangebied. Bron: NieuwBlauw Architectuur.	7
Figuur 3. Overzichtsfoto van het onderzoeksgebied.	11
Figuur 4. Profiel 1.1 van werkput 1.	13
Figuur 5. Profiel 3.2 van werkput 3.	14
Figuur 6. Vlakfoto van werkput 1 met daarin greppels S.1 en S.2, genomen vanuit het westen.	15
Figuur 7. Vlakfoto van werkput 3 met daarin greppel S.6 en kuil S.7, genomen vanuit het westen.	16
Figuur 8. Coupefoto van greppel S.4 in werkput 2.	16
Figuur 9. Coupefoto van kuil S.7 in werkput 3.	17
Figuur 10. Waarderingscriteria (bron: www.sikb.nl).	18
Tabel 1. Aantal sporen per spoorraad.....	14
Tabel 2. Waardestelling.....	19

Illustratieverantwoording

- Figuur 1: PDOK.nl / Transect b.v.
Figuur 2: NieuwBlauw Architectuur
Figuur 3 t/m 9: Transect b.v.
Figuur 10: sikb.nl

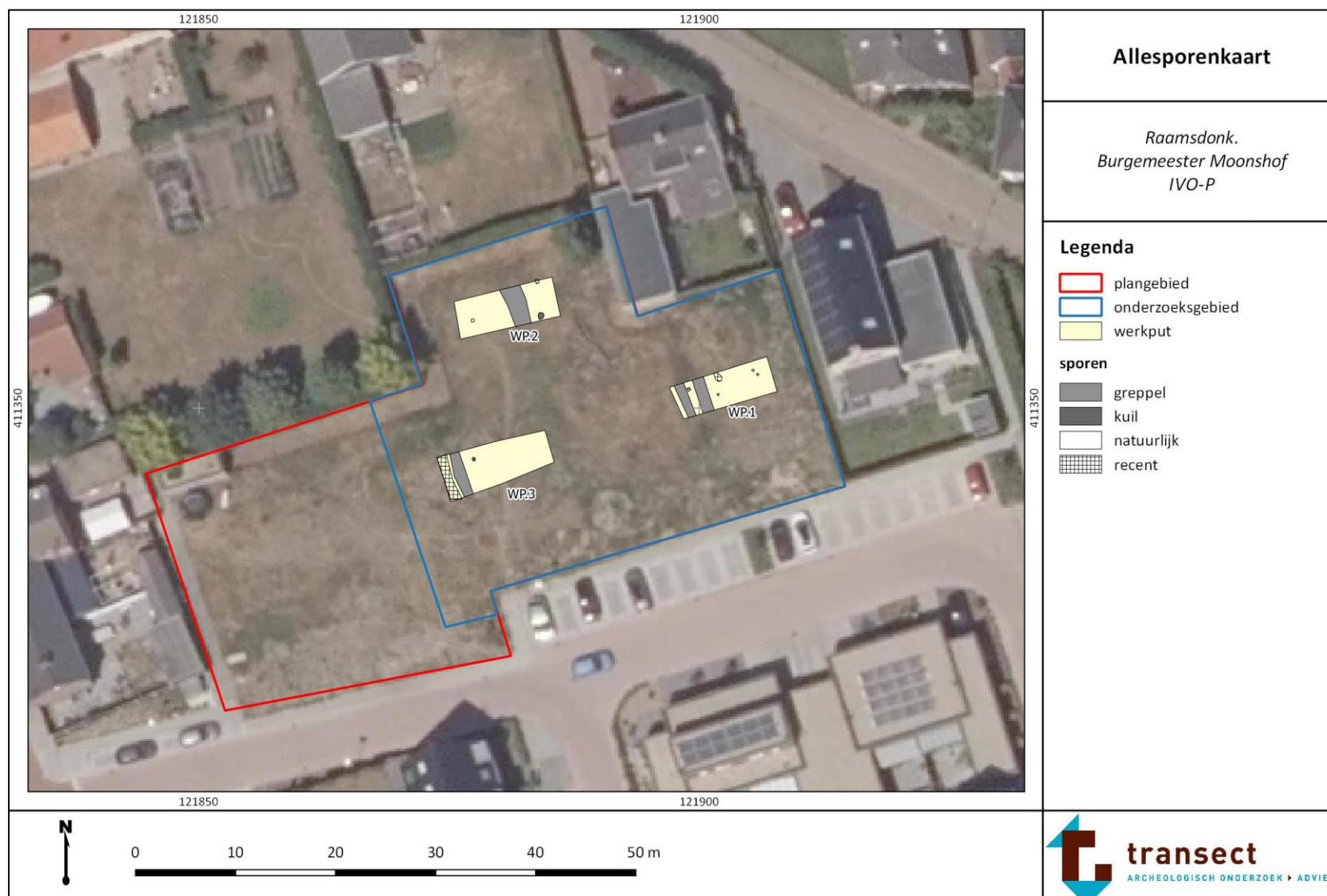
Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland

Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe Tijd	Late-Nieuwe tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden-Nieuwe tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroege-Nieuwe tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late-Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late-Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late-IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege-IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late-Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege-Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

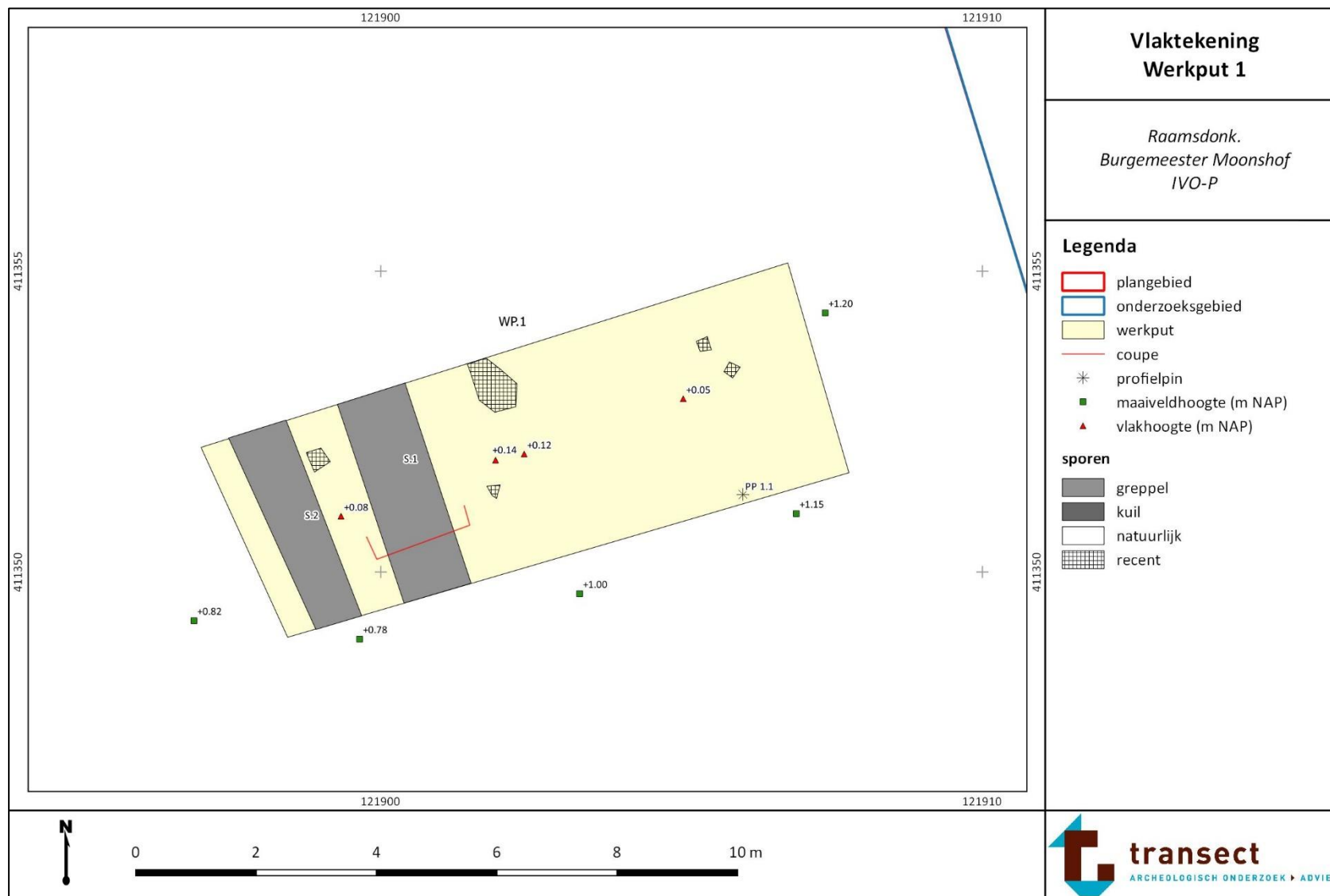
Bijlage 2. Puttenplan

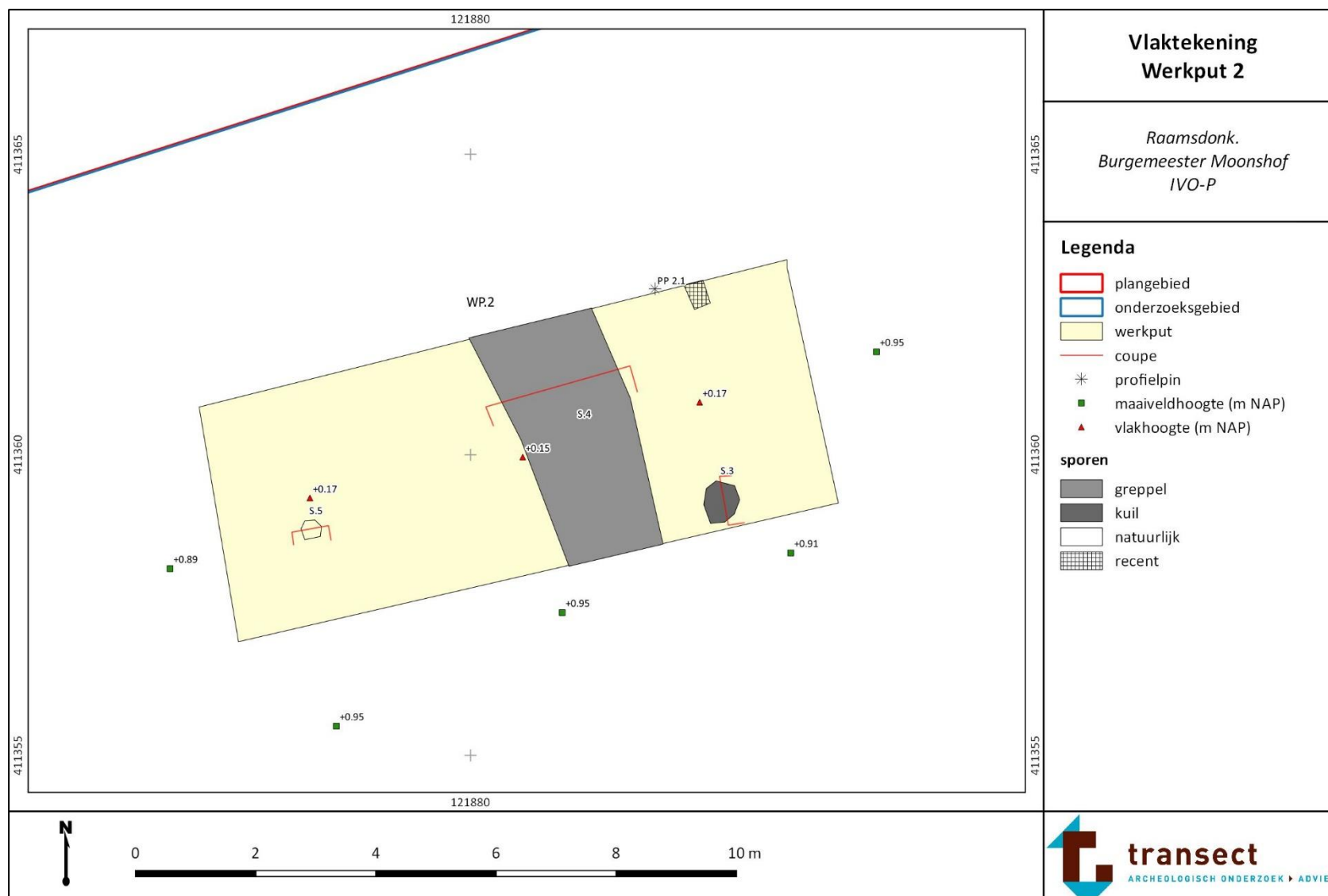

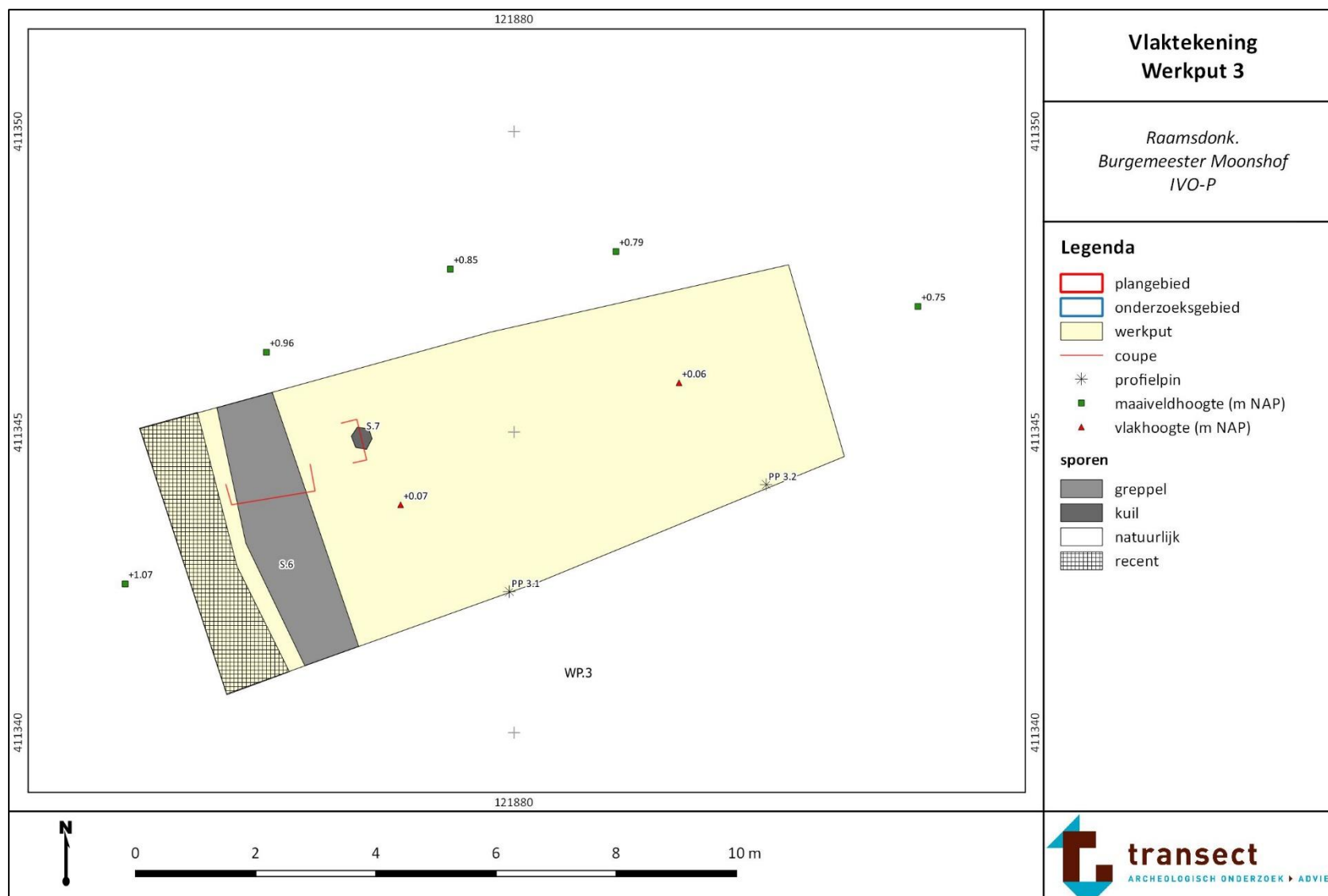
Bijlage 3. Allesporenkaart

Bijlage 4. Vlaktekeningen

Bijlage 5. Sporen- en lagenlijst

Put	Vlak	Spoor	Vervallen	Spooraard	Spoordiepte (cm)	Vulling	Kleur	Textuur	Organische stof	Opmerking
01	001	0001	Nee	GR	20	1	BRGR	zs2	H1	NT + Kb, matig gesorteerd
01	001	0002	Nee	GR		1	BRGR	zs2	H1	
01	103	1000	Nee	BV		1	BRGR	zs1	H1	Bouwvoor, met puin stukjes, fijn, goed gesorteerd
01	103	2000	Nee	LO		1	DBRGR	zs1		Oud bouwlanddek, geroerd, fijn, goed gesorteerd
01	103	2100	Nee	LG		1	BR	zs1		BC-horizont, fijn, goed gesorteerd
01	103	3000	Nee	C-hor		1	GE	zs1		Vlekkerig, C-horizont
02	001	0003	Nee	KL	16	1	BRGR	zs2		NT, fijn, goed gesorteerd
02	001	0004	Nee	GR	45	1	BRGR	zs1		fijn, goed gesorteerd
02	001	0004	Nee	GR	45	2	LBRGR	zs1	H1	Puinstukjes, fijn, goed gesorteerd
02	001	0005	Ja	NAT		1	LGR	zs1		fijn, goed gesorteerd
02	101	1000	Nee	BV		1	BRGR	zs1	H1	Puin stukjes, fijn, goed gesorteerd
02	101	3000	Nee	C-hor		1	GE	zs1		vlekkerig, fijn, goed gesorteerd
03	001	0006	Nee	GR	40	1	BRGR	zs2		fijn, goed gesorteerd
03	001	0007	Nee	KL	22	1	LGR	zs1		fijn, goed gesorteerd
03	103	1000	Nee	BV		1	BRGR	zs1	H1	Met puin stukjes, fijn, goed gesorteerd
03	103	2000	Nee	LO		1	DBRGR	zs1		Oud bouwlanddek, geroerd, fijn, goed gesorteerd
03	103	2100	Nee	LG		1	BR	zs1		BC-horizont, fijn, goed gesorteerd
03	103	3000	Nee	C-hor		1	GE	zs1		fijn, goed gesorteerd
03	103	3000	Nee	C-hor		2	LBRGR	zs1		Matig fijn, goed gesorteerd
03	103	3000	Nee	C-hor		3	LGR	zs1		Matig fijn, goed gesorteerd
03	103	3000	Nee	C-hor		4	LGRWI	zs1		Matig fijn, matig goed gesorteerd

Bijlage 6. Allesporenkaart geprojecteerd op het Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832

Bijlage 7. Beantwoording van onderzoeksvragen

1. *Zijn er in het onderzoeksgebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, en/of vondsten?*

In het onderzoeksgebied zijn zes archeologische grondsporen aangetroffen. Er zijn geen vondsten gevonden. De grondsporen bestaan uit vier greppels en twee kuilen.

2. *Hoe ziet de bodemopbouw in het onderzoeksgebied eruit en in hoeverre is deze intact?*

De bodemopbouw bestaat uit een moderne bouwvoor met daaronder een geroerd oud-bouwlanddek. Hieronder is een BC-horizont aanwezig en daaronder de C-horizont van het dekzand. De bodemopbouw is grotendeels intact. Alleen in werkput 2 ligt de bouwvoor direct op de C-horizont.

3. *Wat is de aard, diepteligging, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren (horizontaal en verticaal)?*

In het onderzoeksgebied zijn vier greppels en twee kuilen aangetroffen. De greppels zijn verspreid over de werkputten en hebben een noord-zuid oriëntatie. Het lijken perceelsgrenzen te betreffen. Eén greppel komt redelijk overeen met een perceelsgreppel op het Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832. Eén van de kuilen was erg onregelmatig. De kuil in werkput 3 betreft mogelijk een oudere paalkuil. Echter ligt deze kuil volledig geïsoleerd en maakt deze geen deel uit van een structuur.

4. *Wat is de datering van de archeologische resten op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?*

Op basis van de spoorcontouren en de brokjes baksteen en dakpan in S.1 dateren de sporen uit de Nieuwe Tijd. De kuil S.7 lijkt op basis van het spoorcontour ouder te zijn. Echter heeft dit spoor verder geen context en is het niet nader te dateren.

5. *Welke categorieën vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?*

Er zijn geen vondsten aangetroffen.

6. *Welke depositionele en post-depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?*

In het plangebied is een geroerd oud-bouwlanddek aanwezig. Dit is ontstaan als gevolg van herhalende bemesting tijdens de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. De laag zal veelvuldig verploegd zijn. Het oud-bouwlanddek heeft de onderliggende archeologische resten beschermd tegen verstoringen. Wel lijkt het oud-bouwlanddek later geroerd te zijn.

7. *Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?*

Uit het vooronderzoek bleek dat in het plangebied een oud-bouwlanddek aanwezig is met daaronder een BC-horizont in het noorden en een B-horizont in het oosten. In het overige deel van het onderzoeksgebied waren in de top van het dekzand roodbruine en bruingrijze zandbrokken aangetroffen, hetgeen duidt op verploeging van het oorspronkelijke podzolprofiel. Bij het proefsleuvenonderzoek bleek dat in werkput 1 en 3, in het westen en oosten, een BC-horizont aanwezig was. In werkput 2 lag de bouwvoor direct op de C-horizont. Hier is het podzolprofiel deels verploegd. Dit houdt mogelijk verband met het historisch gebruik van het noordelijk deel als boomgaard.

8. *Wat is de relatie met omliggende historische/archeologische resten?*

Er zijn geen archeologische vindplaatsen bekend in de omgeving van het onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied ligt vlak ten zuiden van het historische lint van Raamsdonk. In het plangebied zijn geen sporen aangetroffen die hiermee verband houden.

9. *Wat is de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten (gaafheid en conserveringsgraad)? Is sprake van (een) behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)? (Maak voor het beantwoorden van deze vraag gebruik van de KNA-waarderingssystematiek).*

De vindplaats scoort voor wat betreft de fysieke kwaliteit middelhoog met vier punten. De bodemopbouw in het plangebied is gedeeltelijk intact. In een groot deel van het plangebied is een BC-horizont waargenomen, behalve in werkput 2. De sporen zijn goed bewaard gebleven. Er zijn geen vondsten aangetroffen. Op basis van fysieke kwaliteit zou de vindplaats dus als potentieel behoudenswaardig kunnen worden aangemerkt. Inhoudelijk scoren de aangetroffen resten laag met drie punten. Er zijn geen structuren aangetroffen en de sporen betreffen sporen van landgebruik, waaronder perceelsgreppels, uit de Nieuwe Tijd. De sporen geven weinig nieuwe informatie over het gebruik van het plangebied.

10. *Kan op basis van de resultaten een advies geformuleerd worden t.a.v. het vervolg in de archeologische monumentenzorg (vrijgeven/behoud in situ/opgraven). Zo ja, hoe luidt deze?*

Uit het proefsleuvenonderzoek is gebleken dat er geen sprake is van een behoudenswaardige vindplaats in het onderzoeksgebied. Als zodanig wordt geadviseerd het plangebied archeologisch vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkelingen.

11. *Zijn er vanuit de toestand van de archeologische resten, bodemcondities en toekomstig gebruik mogelijkheden voor behoud in situ?*

N.v.t.

12. *Bij afwezigheid van een vindplaats; wat is hier de verklaring voor (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?*

Er is geen behoudenswaardige vindplaats aangetroffen. Het plangebied lijkt alleen te zijn gebruikt voor landgebruik in de Nieuwe Tijd.